

El llenguatge

Les clavegueres

Els substantius «alcantarilla» i «cloaca», usats significat «conducció subterrània d'aigües residuals», són, en català, mots inadmissibles. El primer és, clarament, un mot estrany a la nostra llengua, i cloaca hi és admès, solament, com un terme especialitzat de zoologia. La forma catalana per a designar aquest significat és, com se sap, claveguera, de què hem format el derivat clavegueró. Recordem també el terme xala, de l'argot barceloní, fa uns quants anys molt usual.

El castellà, del seu terme «alcantarilla», ha creat el derivat «alcantarillado», de valor col·lectiu, que alguns no vacillen a adaptar al català: «alcantari-llat». És evident, però, que si no admetem el primitiu tampoc no podem admetre cap dels seus derivats. Quin hauria d'ésser, doncs, el terme català equivalent? Els diccionaris d'equivalències de què disposem proposen diversos derivats de claveguera, formats amb els sufixos habituals de significació col·lectiva: claveguerat, clavegueram i claveguerar. Cap d'aquests termes, però, no figura ni al Diccionari Fabra ni a la Gran Enciclopèdia Catalana. I, d'altra banda, i sense la idea de rebutjar-ne ni de desaconsellar-ne cap, no sembla pas desenraonat de pensar que segurament, si no experimentàvem la influència del derivat del castellà, potser no sentiríem tampoc la necessitat de disposar d'un terme equivalent: diríem, simplement, les clavegueres, donant a aquest plural un valor col·lectiu com tan sovint fem en d'altres casos. És, doncs, la solució que proposem, especialment als qui podrien considerar artificiosos o forçats els derivats de claveguera que hem indicat.

No tots els noms tenen la mateixa aptitud per a la formació d'un derivat de significació col·lectiva. Avui, al costat de la tendència, ben viva, del llenguatge popular a l'ús del plural amb valor col·lectiu, hi ha la del llenguatge tècnic, que més aviat rebutja aquests plurals i força l'obtenció de derivats o crea expressions equivalents, com per exemple la xarxa fluvial, amb que evitem de dir els rius. Però malgrat l'existència de col·lectius com arbrat, dentat o cadirat, continuem dient habitualment els arbres, les dents i les cadires.

Albert Jané